

О.В. Обозна, викл. (ХДУХТ, Харків)

О.М. Муравйова, викл. (ХДУХТ, Харків)

Т.А. Кравцова, викл. (ХДУХТ, Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ СТУДЕНТАМИ З РІЗНИМ РІВНЕМ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Під час навчання іноземній мові групи з різним рівнем мовної компетенції зустрічаються досить часто (особливо це притаманно немовним вузам). На жаль, проблеми, пов'язані з роботою в таких групах, у методиці викладання російської мови як іноземної розглянуто недостатньо ретельно.

Найчастіше різний рівень у групі надає негативного відтінку та сприймається викладачем як недолік. Але досягнути кінцевої мети у процесі навчання можливо тільки за умови врахування індивідуальних особливостей студентів. Якщо не враховувати ці особливості, студенти, що вважаються «сильними» втрачають інтерес до навчання, а у «слабких» з'являється відчуття неповноцінності.

Завдання викладача – підібрати такі форми та методи навчання, які сприяли б подоланню різного рівня, розвивали творче мислення, активізували пізнавальну діяльність, допомагали зацікавити студентів.

Особливу увагу слід приділяти навчанню лексики. Володіння лексичним матеріалом – один з головних компонентів мовленнєвої діяльності, без якого неможливо створити стійку мовну базу. Студенти повинні оволодіти «будівельним» матеріалом для здійснення спілкування та взаємодії. Тому спочатку пропонується вивчити основну лексику теми (ознайомитися з функцією слова, його значенням, формальними ознаками).

Підготовка викладача до пояснення нової лексики відбувається наступним чином: проводиться аналіз нової лексики з метою виявлення складних моментів, визначається дозування нових слів та форма в організації ознайомлення з ними, способи семантизації лексики, складається коментар до кожного окремого слова та добирається ілюстративний матеріал, визначаються типи та види вправ для первинного тренування та послідовність їх виконання.

Семантизацію нової лексики можна здійснити різними способами (перекладним та без допомоги перекладу). Звичайно, переклад зберігає час, легкий у використанні, але збільшує випадки міжмовної інтерференції.

Лексичний матеріал подається з урахуванням особливостей використання тих чи інших одиниць (однорідний ряд, дієслівне управління, видові пари, ідіоми). Лексика є необхідним компонентом будь-якого виду мовленнєвої діяльності – аудіювання, читання, усної та письмової форми навчання. Тому лише після вивчення лексичного мінімуму, студенти переходять до наступного етапу – автономної роботи з текстом (автономному читанню).

Подальше відпрацювання та закріплення лексичного матеріалу відбувається у процесі виконання лексико-граматичних вправ із найскладніших для іноземців тем російської граматики: використання синонімів/антонімів, дієслів та дієслівних форм, конструкцій зі словом «который», синтаксичної синоніміки.

Навчання російській мові як іноземній у групі з різним рівнем мовної компетенції можливо оптимізувати за рахунок залучення текстів різного рівня адаптації, що відповідають особливостям контингенту та забезпечують активну роботу усіх студентів групи. Використання текстових завдань є досить ефективним інструментом, що стимулює підготовку студентів до кожного заняття та підвищує мотивацію до предмету, що вивчається. Тексти адаптуються для вирішення конкретних завдань: забезпечення як дозування структур та знаків, що з'являються в текстах, так і достатньої повторюваності необхідних лексико-граматичних явищ. Доповнення тексту комплексною системою вправ сприяє відпрацюванню лексико-граматичного матеріалу в межах певної теми.

Психологи стверджують, що досягти абсолютної однорідності групи за складом неможливо. Гомогенною вважається група, де вирівнювання за навчальними можливостями студентів складає не менш ніж 70%. Тобто з самого початку закладається 50% «браку» в роботі викладача.

Мета процесу навчання – забезпечити кожному студенту умови для максимального розвитку його здібностей, схильностей, задоволення пізнавальних інтересів, потреб. Тому дуже важливо знайти такі засоби організації учбового процесу, за допомогою яких усі студенти групи досягатимуть більш високого рівня засвоєння знань та засобів діяльності. Кожен студент, відчуваючи себе досить комфортно, повинен приймати активну участь на занятті.